

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
та інформатизації
Володимир ГАЛИК

17 жовтня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Сучасна світова історіографія: актуальні проблеми поступу**

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
 Спеціальність 032 Історія та археологія
 Освітньо-наукова програма Історія та археологія
 Статус дисципліни обов'язкова
 Факультет історії, педагогіки та психології
 Кафедра всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін
 Мова навчання українська

Дані про вивчення дисципліни

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин							Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота	Курсова робота	Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Очна	1	1	150 (5)	60	30	–	–	30	90	–	–	+
Заочна	1	1	150 (5)	16	8	–	–	8	134	–	–	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (40 кредитів ECTS)

Розробник:

Віталій ТЕЛЬВАК, доктор іст. наук, професор

Погоджено гарантом освітньої програми

Олег ПЕТРЕЧКО, доктор істор. наук, професор

Схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін

Протокол № 8 від 31 березня 2023 р.

Завідувач кафедри Олег ПЕТРЕЧКО
Підпис Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету

Протокол № 9 від 29 березня 2023 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 17 жовтня 2023 р.

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: навчальна – навчити орієнтуватися у напрямках, школах, концепціях, ідейних течіях сучасної історіографії в контексті загальноєвропейської і світової інтелектуальної ситуації; розвивальна: засвоїти основні періоди та етапи розвитку історичної науки, знати її представників, їх твори та концепції, історію навчальних та наукових закладів; розвивати навички аналізу історіографічних джерел, вміння використовувати основні принципи біографічного підходу; виховна: формувати історіографічну культуру здобувачів наукового знання.

Розвинути у здобувачів вищої освіти такі компетентності:

Інтегральні компетентності:

- здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історичних досліджень аналізувати їх у конкретно-предметному та загальнонауковому контекстах;

Загальні компетентності:

- здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або науково-педагогічної практики; здійснювати аналіз теоретичних й експериментальних даних, робити узагальнення, формулювати висновки та пропозиції, знання науково-понятійного апарату в галузі моніторингових досліджень та педагогічного оцінювання;
- здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат історичної науки; на методологічному рівні аналізувати взаємодію теорії історії та практики вищої освіти;
- здатність формувати оригінальні ідеї, застосовувати їх для вирішення теоретичних та практичних наукових завдань, дотримуючись принципу об'єктивності.

Фахові компетентності:

- здатність розуміти системність, динамічність, взаємозв'язок, детермінованість і цілісність історичних явищ, здійснювати різні види історико-дослідницького аналізу (історико-логічний, корпоративний, ретроспективний);
- здатність визначати мету, завдання, стратегію наукового дослідження, висувати гіпотези; аналізувати й узагальнювати отримані в результаті наукового дослідження експериментальні дані, робити обґрунтовані узагальнення і висновки та оформляти їх у вигляді звіту, тез, наукових статей тощо;
- здатність опрацювати джерельну базу дослідження, знаходити, відбирати, контекстуалізувати та інтерпретувати значні масиви архівного та документального матеріалу, проводити дослідницьку діяльність з урахуванням досягнень сучасної історіографії конкретної проблеми та інтелектуальних дискурсів в історіографії загалом;
- здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю та здатність отримувати додаткові знання за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези;
- здатність виявляти закономірності та причинно-наслідкові зв'язки історичних явищ і подій, виявляти передумови розвитку тих чи інших історичних процесів;
- здатність оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному науковому дослідженні, кореспондувати знання зі спеціальної сфери дослідження зі знаннями з різних галузей сучасної гуманітаристики, застосовувати на практиці принципи спільного дослідження в історії, археології, соціальних та гуманітарних науках;
- здатність організовувати та реалізовувати науково-дослідну роботу у галузі історії.

Програмні результати:

- знання та розуміння філософсько-методологічних основ наукового знання; особливостей наукової творчості; методології і методів організації та проведення наукових досліджень;
- знання та розуміння актуальних проблем, новітніх досягнень і сучасних тенденцій розвитку історичної науки в Україні та за кордоном;
- знання та розуміння методів наукового дослідження у галузі історії та археології;
- знання та розуміння специфіки методологічних засад історичних та історіографічних досліджень (принципи історизму, об'єктивності, системності, критичного аналізу *ets.*)
- знання та розуміння джерел з інтелектуальної історії як носіїв відомостей про процес творчості, продукування ідей, теорій, концепцій, створення наукових праць, творів літератури, мистецтва, архітектури, формування суспільно-політичної і релігійної думки, особливості їх класифікації та методики дослідження;
- знання та розуміння основ найбільш знаних історіографічних напрямів та їх подальшу еволюцію;
- знання та розуміння специфіки історіографічних та джерелознавчих досліджень та введення до наукового обігу нових джерельних матеріалів; принципів організації документів архівних фондів;
- уміння логічно будувати структуру та визначати етапи наукового дослідження, застосовувати відповідні методи його реалізації, здійснювати кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів;
- уміння планувати та виконувати власне наукове дослідження, що вирізняється науковою новизною, має теоретичну цінність та практичне значення, базується на критичній роботі з джерелами та аналізі історіографії проблеми;
- уміння визначати методологію та інструментарій власного наукового дослідження, визначити компоненти, які будуть висвітлені вперше, отримають подальший розвиток чи будуть доповнені та уточнені;
- уміння аналізувати розвиток історичної освіти в ретроспективі; аналізувати нормативно-правову базу розвитку вітчизняної освітньої політики з питань входження в Європейський освітньо-науковий простір; вивчати й узагальнювати педагогічний досвід фахової підготовки у зарубіжних закладах вищої освіти; уміння використовувати технології навчання з метою організації та проведення освітньої діяльності у закладі вищої освіти;
- уміння застосовувати елементи зовнішньої та внутрішньої критики джерел, застосовувати знання античної спадщини при дослідженні вузлових проблем історії наступних епох;
- вміння здійснювати аналіз праць дослідників будь-якого періоду, володіти інструментарієм оцінки результатів пошукової роботи; вміння аналізувати ступінь вивченості окремих аспектів теми, основні напрямки, здобутки історіографії;
- формулювання суджень про логіку наукового пошуку, послідовність й обґрунтованість висунутих положень, а також використання широкого арсеналу методів наукових досліджень; наукову діяльність, інфраструктуру міжнародного і вітчизняного дослідницького простору, правила проведення аналізу наукової інформації;
- формулювання суджень про діагностичний інструментарій для вирішення різноманітних наукових завдань;
- формулювання суджень про застосовування наукової критики до аналізу поглядів сучасних дослідників історичного минулого;
- формулювання суджень про тенденції і закономірності розвитку історичних знань.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Сучасна світова історіографія: актуальні проблеми поступу» тематично охоплює комплекс проблем, пов'язаних із актуальними питаннями сучасної історичної науки, провідними тенденціями світової історіографії та поширеними методологічними практиками і викладається з урахуванням матеріалів інших дисциплін, вивчених на бакалаврському та магістерському рівнях, зокрема «Вступ до історії та основи наукових досліджень», «Історіографія нової та новітньої історії», «Історіографія історії України та слов'янських народів».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

- володіти знаннями про етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- знати особливості комплексу історіографічних джерел;
- знати історіографію досліджуваної проблеми;
- знати загальні основи історичної методології;
- вміти працювати з джерельною базою;
- здійснювати аналіз праць дослідників будь-якого періоду;
- застосовувати елементи зовнішньої та внутрішньої критики джерел;
- логічно будувати структуру наукового дослідження, застосовувати відповідні методи його реалізації, здійснювати кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів;
- володіти операціями аналізу, синтезу, співставлення, порівняння історіографічних фактів та явищ для вирішення різноманітних науково-дослідницьких завдань;
- обирати і формулювати проблему і тему історіографічного дослідження,
- обґрунтовувати актуальність, визначати мету і завдання, складати план,
- провадити пошук і опрацювання історіографічних джерел і літератури,
- створювати і редагувати тексти.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання досягнутих успіхів за семестр проводиться в системі оцінювання університету, після чого переводиться в національну шкалу оцінювання та шкалу ECTS.

90-100 (А) – оцінку *"відмінно"* аспірант одержує за виконання повного обсягу програми курсу та індивідуального завдання: володіє термінологічним апаратом через засвоєння понять і категорій, характеризує історіографічні явища та процеси; характеризує етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; аналізує особливості комплексу історіографічних джерел; знає загальні основи історичної методології; вміє працювати з джерельною базою; здійснює аналіз праць дослідників будь-якого періоду; вміє логічно будувати структуру наукового дослідження, застосовує відповідні методи його реалізації, здійснює кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів; володіє операціями аналізу, синтезу, співставлення, порівняння історіографічних фактів та явищ для вирішення різноманітних науково-дослідницьких завдань;

82 – 89 (В) – оцінку *"дуже добре"* аспірант отримує за виконання повного обсягу програми курсу та індивідуального завдання, але критично проаналізував лише окремі аспекти напрямків, шкіл, концепцій, ідейних течій сучасної історіографії; характеризує етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; розуміє визначення понять; аналізує особливості комплексу історіографічних джерел; знає загальні основи історичної методології; вміє логічно будувати структуру наукового дослідження, застосовує відповідні методи його реалізації, здійснює кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів; операціями аналізу, синтезу, співставлення, порівняння історіографічних фактів

та явищ для вирішення різноманітних науково-дослідницьких завдань; вміє сформулювати висновки і узагальнення, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані;

75-81 (C) – оцінку *"добре"* аспірант отримує, якщо демонструє достатні знання матеріалу, аналізує лише окремі аспекти напрямків, шкіл, концепцій, ідейних течій сучасної історіографії; розуміє визначення більшості понять; вміє сформулювати загальні висновки, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; в цілому характеризує етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ ст., однак виклад матеріалу недостатньо систематизований; аналізує особливості комплексу історіографічних джерел; знає загальні основи історичної методології; вміє працювати з джерельною базою; в аналізі праць дослідників будь-якого періоду мають місце окремі неточності, які самостійно виправляються; вміє логічно будувати структуру наукового дослідження, однак трапляються поодинокі недоліки в умінні здійснювати його оформлення.

67-74 (D) – оцінку *"задовільно"* аспірант отримує, коли у цілому характеризує етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; відтворює історіографічні явища, аналізує лише окремі аспекти напрямків, шкіл, концепцій, ідейних течій сучасної історіографії; розуміє визначення деяких понять; формулює нескладні загальні висновки, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані, разом з тим спостерігаються значні прогалини в знаннях загальних основ історичної методології; недостатньо вміє працювати з джерельною базою; допускає помилки в побудові структури наукового дослідження, застосуванні відповідних методів його реалізації;

60-66 (E) – оцінку *"достатньо задовільно"* аспірант отримує за нечіткі, неточні визначення понять і категорій, недостатньо аргументовано характеризує етапи розвитку світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ; знання фрагментарні й неповно відповідають компетентності предмету; не вміє працювати з джерельною базою та здійснювати аналіз праць дослідників будь-якого періоду;

35-59 (FX) – оцінку *"незадовільно"* аспірант отримує, коли не виявив достатнього рівня знання про розвиток світової історіографії другої половини ХХ – початку ХХІ; більшість теоретичних питань не розкриті, не розуміє визначення необхідних понять; не володіє операціями аналізу, синтезу, співставлення, порівняння історіографічних фактів та явищ для вирішення різноманітних науково-дослідницьких завдань; у відповідях допущені грубі помилки; відсутня орієнтація у предметі вивченої дисципліни.

0-34 (F) – оцінку *"незадовільно"* аспірант отримує через повне незнання вивченої дисципліни з необхідною серйозною подальшою роботою.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є: екзамен; виступи на семінарських заняттях, виконання індивідуального завдання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія історичної думки до середини ХХ століття

Антична традиція історіописання. Теологія історії раннього християнства. Середньовічна європейська історіографія. Гуманістична історіографія ХІІІ – ХІV ст. Історична думка європейського Просвітництва. Європейська романтична історіографія першої половини ХІХ ст. Позитивістська модель історіописання. Інтелектуальна криза ХІХ і ХХ ст. та її вплив на модернізацію історіографії. Поняття та різновиди міфів в історіографії.

Історична доктрина школи «Анналів». «Культурний» поворот в історіописанні. Модерністська історіографія. Проблеми історичної науки на сучасному етапі.

Історична наука у другій половині XX – на початку XXI століття

Особливості інтелектуальної ситуації. «Лінгвістичний зворот». Етапи і напрями розвитку історичних студій. Теорія модернізації як модель пояснення суспільного розвитку у XVI – XX ст. Друге покоління Школи «Анналів».

«Нова історична наука». Кліометрика, нова політична історія, нова соціальна історія, «психоісторія». Постмодерністський виклик та історична думка. Гейден Вайт «Метаісторія». «Нова філософія історії» або «нарративна філософія історії», Ф. Анкерсміт, Л. Стоун, Г. Келлнер, Л. Мінк, Й. Рюзен. Культурно-антропологічна історія. «Пост-структуралізм» і нарративізм.

Третє покоління Школи «Анналів». Теорія хаосу в сучасній історіографії. «Нова» політична історія. «Нова» локальна історія та мікроісторія. «Нова» біографічна історія. Гендерна історія: нові проблеми та підходи. Інтелектуальна історія на сучасному етапі. Неоантропоцентризм в сучасній історіографії. Нова культурна історія. «Постколоніальні студії». Усна історія. Історія довкілля. Проблема історичного синтезу. Міжнародне співробітництво істориків.

Французька історіографія

Суспільно-політичний розвиток Франції після другої світової війни. Еволюція Школи «Анналів». «Глобальна історія» Ф. Броделя. Кліометричні дослідження у Франції. «Третє покоління» Школи «Анналів». Е. Ле Руа Лядюрі, Ж. Ле Гофф, М. Ферро, П. Нора. Історія ментальностей. «Нова історія» (1978), під редакцією Ж. Ле Гоффа та антропологізація історії. Економічна і соціальна історія. Ернест Лябрусс. «Нова історія міжнародних відносин». П. Ренувен, П'єр Гюїєн, Р. Пуадевен, Р. Жіро, Ж. Тобі, Ж.-Б. Дюрозель. Історія Великої Французької революції. Марксистська інтерпретація історії революції: Ж. Лефевр, А. Собуль. Атлантична концепція революції: Ж. Годшо, Р. Палмер. «Ревізіоністська» концепція історії Французької революції: Ф. Фюре, Д. Ріше Проблеми новітньої історії.

Історична наука Великої Британії

Традиції та новації в історичній науці. Пошук нових шляхів в історіографії – дискусії 60 – 70-х років (Е. Карр, П. Берк, Д. Барраклоу, А. Бріггс, Д. Пламб, С. Поллард, Л. Стоун.). Британські історики-марксистки: М. Добб, Д. Рюде, К. Гілл, Е. Гобсбаум, Е. П. Томпсон. «Соціологізація» історичних досліджень і поява «нової соціальної історії». Організаційні підстави. Культурно-антропологічна історія. Дослідження гендерної проблематики. «Нова політична історія», проблеми нації та ідентичності. Е. Геллнер, Е. Гобсбаум, Р. Семюел, Т. Каннінгем Віхи британської історії: дослідження Англійської революції XVII ст. (М. Джеймс, Б. Меннінг, Е. Г'юз, Д. Елтон, П. Кларк, Д. Елліот, Д. Морілл); проблеми становлення індустріального суспільства, теорія модернізації (А. Бріггс, І. Перкін, Р. Гартвелл, М. Томіс, Е.П. Томпсон, Д. Фостер); проблеми колоніальної експансії і деколонізації (Д. Галагер, П. Робінсон, А. Денні, Д. Філдгаус, Р. Хаєм, Д. Мартін, К. Вілсон)

Історична наука Федеративної Республіки Німеччини

Етапи і напрями історичних досліджень після Другої світової війни. Ф. Мейнеке, Г. Ріттер, Ф. Фішер, Г. Бьоме, А. Гельбок. Організація історичної науки. Соціальна історія. К. Янтке, В. Конце, Р. Козеллек. В. Абендрота (1906-1985) та марксистська «марбурзька школа» історії робітничого руху. Соціально-критична школа в Білефельдському університеті, Г. У. Велер. Культурно-антропологічна історія, впливи постмодерну. Р. Еутельзінг, Р. Шенде, К. Кютхер. «Історія повсякденності», А. Людтке. «Історія понять», О. Бруннер, В. Конце, Р. Коззелек. Проблеми національної історії. Історія німецького нацизму (Р. Кюнль, Е. Нольте, К. Д. Брахер, Й.Фест.). Дослідження історії НДР (С. Локатіс, Т. Лінденбергер).

Італійська історіографія

Основні напрями історіографії після другої світової війни. Теорія «абсолютного історизму» Бенедетто Кроче. Дослідження зовнішньої політики Італії. Ф. Шабо, Ф. Вальсеккі, А.М. Гізальберті, В. Матурі, Р. Ромео, Р. Де Феліче. Католицька історіографія. А. К. Емоло, Е. П. д'Антрев, Г. Де Роза, П. Скопола. Вивчення Руху Опору, італійського й міжнародного робітничого руху. Італійські історики-марксистки – Е. Раджонієрі, Р. Віллари, Д. Прокаччі, П. Алатрі, Е. Сантареллі. Історіографічний напрям «мікроісторії». Часопис «Історичні зошити» (“Quaderni storici”), К. Гінзбург, Д. Леві, Е. Гренді. Організація історичних досліджень. Дослідження Рісорджименто. Вивчення проблеми індустріалізації, П. Моранді, Р. Ромео. Проблеми особливостей історичного розвитку Півдня Італії. Л. Віллари, А. Лепре, Л. Де Розі. Історіографія фашизму. Основні підходи до генезису фашизму. А. Грамши, Ф. Шабо, П. Матурі, Р. Ромео. «Нова» історіографія фашизму. Р. Де Феліче, Е. Джентіле. Історіографія Руху Опору.

Історична наука Сполучених Штатів Америки

Основні етапи та напрями розвитку історіографії. «Теорії консенсусу». Р. Хофстедтер. Нові ліві історики. Б. Бернштейн, Г. Колко, Д. Леміш, Ю. Дженовезе, Е. Фонер. Організація історичної науки. Історіографія американських революцій. Л. Гарц, Д. Бурстін, М. Дженсена, Е. Дуглас, П. Мейер, В. Фрілінг, С.-М. Грант. Концепт «фронтиру» дослідженнях «нової західної школи». В.П. Вебб, В.Г. Макніл, К. Лі Клейн. Історія зовнішньої політики. Д. Перкінс, С. Беміс, Г. Моргентгау, Р. Осгуд, Д. Кеннан. «Нова історична наука». Р.В. Фогел, С.А. Енгерман, Д.К. Норт. Нова негритянська історія: Ч. Веслі, Л. Реддік, Б. Кворлс, Л. Левін. «Культурний поворот» в історіографії. Л. Гант, Р. Дарнтон, Д. Скотт та ін.

Нові тенденції розвитку історичної науки в країнах Центральної та Східної Європи

Історична наука та історичні знання в СРСР та європейських країнах колишнього т.зв. «соціалістичного табору» після Другої світової війни: від ідеологічного диктату до свободи наукової творчості. Російська історіографія. Теоретико-методологічні дискусії другої половини 90-х ХХ ст. Повернення до ідей євразійства. Л.М. Гумільов. Нові напрями історичних досліджень в російській історіографії: історична антропологія (М.А. Барг, А.Я. Гуревич, М.Я. Гефтер); історія ментальностей (О.С. Поршнева, Б.І. Колонітський, П.В. Лукін); мікроісторичні студії (Ю.Л. Безсмертний, Є.Є. Ляміна, Н.В. Самовер); історія повсякденного життя (Н.Б. Лебіна, А.Ю. Давидов, І.В. Утехіна, О.С. Сенявський); гендерна історія (Н.Л. Пушкарьова, Л.П. Репіна, Т.Л. Лабутіна, І.І. Юкіна). Сучасна білоруська історіографія. Історична наука в Польщі. Основні напрями історичних досліджень: новітня історія Польщі (В. Рошковський, Є. Топольський, А. Чубинський, А. Пачковський, Є. Ейслера), дослідження історії Другої світової війни (Ч. Мадайчик, Е. Дурачинський, Ч. Лучак, Т. Шарота); вивчення національної історії ХІХ ст. (С. Кеневіч); вивчення раннього модерного часу ХVІ – ХVІІ ст. (Г. Гмітерек, В. Клавчевський, А. Запоровський, Е. Янас, А. Вітусік); історіографія польського середньовіччя; історія історіографії (Є. Матерніцький, Є. Топольський, В. Вжосек, Е. Доманська, Я. Поморський, А. Стемпнік, Р. Стобецький). Історичні дослідження в Чехії. Вивчення періоду комуністичного правління (М. Отагал, М. Ванек, П. Урбашек); історія періоду Другої світової війни; проблеми середньовічної та ранньомодерної історії. Сучасна система організації історичної науки ЧР.

Риси розвитку історичної науки в країнах Азії та Африки

Історична наука Китайської Народної Республіки. Дискусійні проблеми китайської історіографії. Основні напрями історичних досліджень: дослідження давньої історії Китаю (Лінь Цзяньмін, Лю Чан); дослідження новітньої історії Китаю, створення концепції «єдиного багатонаціонального Китаю». Історична наука та історичні знання в Японії. Основні напрями історичних досліджень: прогресивний напрям (Норо Ейтаро, Хатторі Сіко); ліберальна історіографія (Хондзю Ейдзіро, Фудзіто Горо, Масасі Ясімото); історичної школи

Хісао Оцука. Питання стадіальності історичного розвитку японського суспільства в японській історіографії. Історична наука в Африці. Зародження та етапи розвитку історичних знань. Ідеологія афроцентризму. Єгипетська історіографія (М. Сабрі, Т. Хусейн, А. Кемаль, А. ар-Рафія). Афрологія (Ш.А. Діоп). Проблеми розвитку історичної науки в країнах Азії та Африки.

Перелік семінарських занять

- Тема 1.** Історіографія як наукова та навчальна дисципліна.
- Тема 2.** Інтелектуальна історія як актуальна проблема сучасної історичної думки.
- Тема 3.** Теоретична історія др. пол. XX ст.: повернення до історії людини.
- Тема 4.** Постмодернізм в історичній науці. Нова філософія історії.
- Тема 5.** Мікроісторичні студії в сучасній історіографії.
- Тема 6.** Сучасна історична наука в США.
- Тема 7.** Сучасна британська історична наука.
- Тема 8.** Сучасна німецька історіографія.
- Тема 9.** Італійська історична наука в другій половині XX – на початку XXI ст.
- Тема 10.** Сучасна чеська історична наука.
- Тема 11.** Польська історіографія 90-х рр. XX – початку XXI ст.
- Тема 12.** Сучасна російська історична наука: нові тенденції розвитку.
- Тема 13.** Історична наука в країнах Азії.
- Тема 14.** Історична наука в країнах Африки.

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання полягають у підготовці реферату та комп'ютерної презентації з новітньої історії країн Європи і Америки. Обсяг реферату 12 аркушів А 4. Кількість балів, що виставляється за індивідуальне завдання, враховує ступінь розкриття теми, використання достатньої кількості джерел та літератури з теми, наявність наукових посилань, дотримання вимог до оформлення (структура індивідуального завдання обов'язково включає: вступ; основні розділи; висновки; список використаних джерел та літератури).

1. Постмодернізм в історичній науці. Нова філософія історії.
2. «Постколоніальні студії» в сучасній історіографії.
3. Мікроісторичні студії в сучасній історіографії.
4. Сучасна історична наука в США.
5. Сучасна латиноамериканська історіографія.
6. Сучасна британська історична наука.
7. Сучасна німецька історіографія.
8. Італійська історична наука в другій половині XX – на початку XXI ст.
9. Сучасна чеська історична наука.
10. Польська історіографія 90-х рр. XX – початку XXI ст.
11. Сучасна російська історична наука: нові тенденції розвитку.
12. Історична наука в країнах Азії.
13. Історична наука в країнах Африки.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Опрацювання питань, які не розглядаються на лекційних і семінарських заняттях, а саме:

1. Проблеми історичної науки на сучасному етапі.
2. Сучасна білоруська історіографія.
3. Проблеми розвитку історичної науки в країнах Азії та Африки.

4. Історія історичної думки до середини ХХ століття.
5. Історична наука у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.
6. Поняття та різновиди міфів в історіографії.
7. Теорія хаосу в сучасній історіографії.
8. «Нова» політична історія.
9. «Нова» локальна історія та мікроісторія.
10. «Нова» біографічна історія.
11. Гендерна історія: нові проблеми та підходи.
12. Інтелектуальна історія на сучасному етапі.
13. Неоантропоцентризм в сучасній історіографії.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі виступів на семінарських заняттях, захист індивідуального завдання тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при виставленні підсумкової оцінки (балів) з даної дисципліни.

Підсумковий контроль реалізується у формі екзамену. Семестровий екзамен проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами.

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях здійснюється у балах (від 0 до

5). В кінці семестру визначається середній бал за формулою: $\frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де A – сума усіх балів, набраних на семінарських заняттях, n – кількість виступів, K – максимальна кількість балів, що відводяться на цей вид роботи. Протягом семестру студент повинен мати не менше двох виступів. Відсутність другого виступу під час визначення середнього балу за семестр оцінюється 0 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Характеристика та вид роботи	Максимальна кількість можливих балів
Самостійність виконання; логічність і послідовність викладення матеріалу; повнота розкриття теми.	До 10-ти балів
Обґрунтованість висновків; наявність списку використаних джерел та літератури.	До 6-х балів
Якість оформлення; наявність посилань.	До 4-ох балів
	Разом до 20 балів

Аспірант, який пропустив семінарські заняття, контрольну роботу з поважних причин, має право пройти пропущений вид атестації в інший термін під час семестру.

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за результатами поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою кожен з ваговими коефіцієнтами відповідно 0,6 та 0,4. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Семінарські заняття	Індивід. завдання	Екзамен
80	20	$S_{\text{ндс}}$
$S_{\text{ном}} = 100$		100
Ваговий коефіцієнт 0,6		0,4

Екзамен за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Зашкільняк Леонід. Методологія історії від давнини до сучасності / Леонід Зашкільняк. – Львів: ЛДУ, 1999. – 224 с.
2. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про історичне мислення / Войцех Вжосек. – К.: Ніка-Центр, 2012 – 295 с.
3. Дюпон-Мельниченко Ж.-Б., Ададуrow В. Французька історіографія ХХ століття / Жан-Бернар Дюпон-Мельниченко, Вадим Ададуrow. – Львів: Класика, 2001. – 170 с.
4. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Е. Вінквіста, В. Тейлора. – К.: Основа, 2003. – 503 с.
5. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів / Л. Зашкільняк. – Львів: ПАІС, 2007. – 312 с.
6. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії / Л. Зашкільняк. – Львів: ЛОНМЮ, 1996. – 96 с.
7. Калакура Я. Українська історіографія. – К., 2011. – 429 с.
8. Нові перспективи історіописання. За редакцією Пітера Берка. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 392 с.
9. Осіп'ян О. Експериментальна історія: дослідницькі підходи та методи французької історичної школи «Анналів». Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. Осіп'ян. – Краматорськ: Тираж-51, 2007. – 176 с.
10. Стельмах С. Історична думка в Україні ХІХ – початку ХХ ст. / С. Стельмах. – К.: Академія, 1997. – 175 с.
11. Стельмах Сергій. Історична наука в Україні епохи класичного історизму (ХІХ – початок ХХ століття): Монографія / Сергій Стельмах. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 378 с.
12. Таран Л.В. Французька історіографія (70-ті роки ХІХ – 80-ті роки ХХ ст.) / Л.В. Таран. – К.: Вища школа, 1991. – 103 с.
13. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної на рації / Єжи Топольський. – К.: К.І.С., 2012 – 400 с.
14. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К.: Критика, 2007. – 374 с.
15. Ankersmi, Frank. Narracja, reprezentacja, doświadczenie. Studia z teorii historiografii, red. Ewa Domańska, przeł. Ewa Domańska i in. Kraków: Universitas, 2004.
16. Bachmann-Medick Doris. Cultural turns. Nowe kierunki w naukach o kulturze, przeł. Krystyna Krzemieniowa. Warszawa: Oficyna Naukowa, 2012.
17. Bloch Marc. Pochwała historii czyli o zawodzie historyka, przeł. Wanda Jedlicka, wyd. 2. Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki, 2009.
18. Braudel Fernand. Historia i trwanie, przeł. Bronisław Geremek. Warszawa: Czytelnik, 1999.
19. Burke Peter. Naoczność. Materiały wizualne jako świadectwa historyczne, przeł. Justyn Hunia. Kraków: Wydawnictwo UJ, 2012.
20. Carr Edward Hallett. Historia – czym jest? Wykłady im. George'a Macaulaya Trevellyana wygłoszone na uniwersytecie w Cambridge styczeń–marzec 1961, przeł. Piotr Kuś. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 1999.
21. Chakrabarty Dipesh. Prowincjonalizacja Europy. Myśl postkolonialna i różnica historyczna, przeł. Dorota Kołodziejczyk, Tomasz Dobrogoszcz, Ewa Domańska. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2011.
22. Chwedoruk Rafał. Polityka historyczna. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018.
23. Domańska Ewa. Historia egzystencjalna. Krytyczne studium narratywizmu i humanistyki zaangażowanej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012.
24. Foucault Michel. Nadzorować i karać. Narodziny więzienia, przeł. Tadeusz Komendant. Warszawa: Fundacja Aletheia, 1998.
25. Historia – dziś. Teoretyczne problemy wiedzy o przeszłości, red. Ewa Domańska, Rafał Stobiecki, Tomasz Wiślicz. Kraków: Universitas, 2014.

26. Kmita Jerzy. *Kultura i poznanie*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1985.
27. Kula Marcin. *Krótki raport o użytkowaniu historii*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.
28. Kula Witold. *Rozważania o historii*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1958.
29. Lorenz Chris. *Przekraczanie granic. Eseje z filozofii historii i teorii historiografii*, przeł. Monika Bobako, Roman Dzierwaga. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2009.
30. Marrou Henri-Iréné. *O poznaniu historycznym*, przeł. Hubert Łaszkiwicz. Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki, 2011.
31. Pomorski Jan. *Historyk i metodologia*. Lublin: UMCS, 1991.
32. Pomorski Jan. *Homo metahistoricus. Studium sześciu kultur poznających historię*. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2019.
33. *Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki. Antologia tekstów*, red. Ewa Domańska. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2010.
34. Topolski Jerzy. *Jak się pisze i rozumie historię. Tajemnice narracji historycznej*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm, 1996.
35. Topolski Jerzy. *Metodologia historii*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1984.
36. Topolski Jerzy. *Teoretyczne problemy wiedzy historycznej. Antologia tekstów*, red. Ewa Domańska. Poznań: Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2016.
37. Topolski Jerzy. *Teoria wiedzy historycznej*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1983.
38. White Hayden. *Poetyka pisarstwa historycznego*, red. Ewa Domańska, Marek Wilczyński, przeł. Ewa Domańska i in., wyd. 2 popr. i uzup. Kraków: Universitas, 2010.
39. Wrzosek Wojciech. *O myśleniu historycznym*. Bydgoszcz: Oficyna Wydawnicza Epigram, 2009.
40. Zamorski Krzysztof. *Dziwna rzeczywistość. Wprowadzenie do ontologii historii*. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2008.
41. Zybortowicz Andrzej. *Przemoc i poznanie. Studium z nie-klasycznej socjologii wiedzy*. Toruń: UMK, 1995.

Допоміжна

42. Ададуrow В. Нові «території» історії: проблеми синтезу соціальних наук у творчості третього покоління школи «Анналів» (на прикладі концептуальних поглядів Еммануеля Ле Руа Лядюрі) / В. Ададуrow // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2000. – Вип. 35-36. – С. 133-152.
43. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка, капіталізм, XVI – XVIII ст. / Ф. Бродель. У 3 –х т. Том 2. Ігри обміну. – К.: Основи, 1998. – 585 с.
44. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка, капіталізм, XVI – XVIII ст. / Ф. Бродель. У 3 –х т. Том 3. Час світу – К.: Основи, 1998. – 631 с.
45. Гломозда К. Сенс і стан історичних досліджень як актуальна проблема наукової та освітньої спільноти США // Сучасна українська історіографія: проблеми методології та термінології. Матеріали Всеукраїнського науково-методологічного семінару (Київ, 17 червня 2004 р.) / К. Гломозда. – Київ, 2005. – С. 72-95.
46. Кінан Е. Російські історичні міти / Е. Кінан. – Київ, 2003.
47. Мотрук С. Нові тенденції у розвитку чеської та словацької історіографії в 90-х роках ХХ ст. / С. Мотрук // Історія та історіографія в Європі. – Київ, 2003. – Вип. 1-2.
48. Панек Я. Чеська гістарыяграфія на мяжы ХХ – ХХІ ст. / Я. Панек // Беларускі гістарычны агляд. – Менск, 2002. – Том 9. – Сшыткі 1-2.
49. Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 р.) / В.В. Петровський. – Харків, 2003. – 492 с.
50. Ваар М. *Historians and Nationalism. East-Central Europe in Nineteenth Century*. – N.-Y., 2010.
51. Bracher K.D. *Turning Point in Modern Times. Essays on German and European History* / K.D. Bracher. – Cambridge, Mass. and London, 1995. – 308 p.

52. Górny M. Między Marksem a Pałackym. Historiografia w komunistycznej Czechosłowacji. – Warszawa, 2001.
53. Grabski A.F. Zarys historii historiografii polskiej. – Poznań, 2000.
54. Historiografia krajów Europy Śródkowo-Wschodniej. Polska – Czechosłowacja – Węgry – Rumunia – była Jugosławia – Bułgaria. Red. J. Kłoczowski, P. Kras. – Lublin, 1997.
55. Kocka J. O historii społecznej Niemiec / J. Kocka. – Poznań, 1997. – 276 s.
56. Kurkowska-Budzan M. Historia zwykłych ludzi. Współczesna angielska historiografia dziejów społecznych / M. Kurkowska-Budzan. – Kraków, 2003. – 16 s.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. www.franko.lviv.ua/ – Львівський національний університет імені Івана Франка
2. www.history.org.ua/ – Інститут історії України НАН України
3. www.cish.org/ – Міжнародний комітет історичних наук
4. www.ehu-international.org/ – Центр досліджень Європейського гуманітарного університету.
5. www.lib.com.ua/ – електронна бібліотека (Україна)
6. www.historyebooks.org/ – ACLS History E-Books Project (США)
7. www.hatforf.hwp.com/ – Hartford Web Publishing (США)
8. www.ipn.gov.pl/ – Instytut Pamięci Narodowej (Польща)
9. www.naukawpolsce.pap.pl/ – Nauka w Polsce (Польща)
10. www.historycy.pl/ – Redakcja “Historycy.pl” (Польща)
11. www.pwn.pl/ – Wydawnictwo naukowe PWN (Польща)
12. copac.ac.uk – каталог університетів Великобританії і Ірландії
13. cs.muohio.edu – економічна історія Огайо
14. <http://www.cordis.lu/> – Інформаційна система по науці і технологіям Європейського Співтовариства.
15. <http://elibrary.ru/defaultx.asp> – наукова електронна бібліотека.
16. <http://goya.ceu.hu/> – Central European University Library.
17. <http://news8.thdo.bbc.co.uk/hi/russian/news/default.stm> – наукові новини і аналітика.
18. <http://opac97.bl.uk> – Британська бібліотека – онлайнвий бібліографічний каталог відкритого доступу OPAC 97. Опис на всіх європейських мовах з 1975 року.
19. <http://www.unesco.org/general/infoserv/db/dare.html> – Показчик з соціальних наук – організації, фахівці, періодичні видання (ЮНЕСКО). Англ., франц. мови.
20. <http://www.biblio.polito.it/it/documentazione/biblioeu.html> – Biblioteche europee.
21. <http://www.bl.uk/> – The British Library.
22. <http://www.bnf.fr/> – Bibliotheque Nationale de France.
23. <http://www.bsb-muenchen.de/index2.htm> – Bayerische Staatsbibliothek.
24. <http://www.copac.ac.uk/> – COPAC – вільний доступ до 24-х університетських електронних бібліотек Великобританії і Ірландії, до ресурсів Британської бібліотеки і Національної бібліотеки Шотландії.
25. http://www.hero.ac.uk/sites/hero/uk/reference_and_subject_resources/resources/opacs_in_britain_and_ireland_3795.cfm – Бібліотеки Великобританії і Ірландії (каталог посилань).
26. http://www.hero.ac.uk/sites/hero/uk/reference_and_subject_resources/resources/worldwide_library_resources3796.cfm – Worldwide library resources.
27. <http://www.history.ru/hist.htm> – Ресурси WWW по історії.
28. <http://www.locweb.loc.gov/> – Library of Congress.
29. <http://www.lib.cam.ac.uk/> – Cambridge University Library.
30. <http://www.nypl.org/index.html> – New York Public Library.
31. http://www.seeq.com/lander.jsp?referrer=http%3A%2F%2Fwww.tellur.ru%2F%7Ehistoria%2Farchive%2F01%2F_source.htm&domain=crispinius.com&cm_mmc – систематизована база даних журналів з історії.

32. www.loc.gov – Бібліотека Конгресу США.
33. www.louvre.fr – Історія та колекції музею в Луврі.